

17.12.2020

EOAK/5256/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Saksin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristiina Kouros

ITSENÄISTYMISVAROJEN KÄYTTÖ

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 13.9.2019 tekemässään kantelussa Oulun kaupungin sosiaalityöntekijän ja tämän esimiehen menettelyä kantelijan perheeseen vuonna X sijoitetun 16-vuotiaan lapsen (myöh. nuori) ajo-opetuslupa-asiassa.

Sijoitettu lapsi, perhehoitaja ja lapsen huoltaja olivat yhdessä toivoneet, että ajo-opetusluvalla ajo-opetusta annettaessa edellytettävän opetuspolkimen kustannus olisi voitu kattaa lapsen itsenäistymisvaroista. Nuoren ja huoltajan tarkoituksena oli hakea nuorelle ajokorttia 17-vuotiaana [- - -]. Sosiaalityöntekijä oli 4.7.2019 tehnyt kielteisen päätöksen perhehoitajan hakemukseen itsenäistymisvarojen käytöstä mainittuun tarkoitukseen.

Nuori itse täydensi kantelua 19.12.2019 kertomalla, että sosiaalityöntekijän ja hänen esimiehensä kanssa oli keskusteltu myös ikäpoikkeusluvun hakemisesta ajokortin hankkimiseksi ennen kuin nuori tulee täysi-ikäiseksi [- - -] 2021. Nuori itse katsoi, että ikäpoikkeusluvassa vaadittavat perusteet hänen kohdallaan täyttyvät, ja hän olisi halunnut saada päätöksen, miksi sijaisperheessä oleva nuori ei voi saada kaupungilta lupaa hakea ikäpoikkeuslupaa, mutta päätöstä ei ollut annettu. Nuori pyysi oikeusasiamiestä ottamaan kantaa kysymyksiin siitä, miksi kaupunki asettaa sijaisperheessä asuvat nuoret eriarvoiseen asemaan, ja miksi huoltajan suostumus ei riitä ikäpoikkeuslupahakemukseen.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin selvitys ja lausunto kaupungin lastensuojeluista vastaavalta toimialalta. Koska selvitys ja lausunto ovat tämän ratkaisun liitteenä, selostetaan niitä jäljempänä vain pääkohdiltaan.

3 RATKAISU

Käsitykseni mukaan sosiaalityöntekijän menettelyä käyttövarojen epäämässä haettuun tarkoitukseen ei ole pidettävä lainvastaisena. Vastaisuuden varalle kiinnitän kaupungin huomioita kuitenkin päätösten riittävään perustelemiseen ja viranomaisen selvittämisvelvollisuuteen asiaa ratkaistessaan.

Kiinnitän huomiota myös asiassa esille tulleeseen kaupungin lastensuojelusta vastaavan toimialan yleiseen itsenäistymisvaroja ja taloudellista avustusta koskevaan linjaukseen, jota pidän ongelmallisena. Mielestäni yleinen linjaus siitä, että opetuslupan mukaisia auton muustoitä, opetuslupaa tai ajo-opetuksen polttoainekuluja ei myönnetä lapsen itsenäistymisvaroista eikä lastensuojelun taloudellisena avustuksena, ei vastaa lainsäädännössä turvattua tavoitetta lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisesta. Vaikka ohjeella on yhdenvertaiseen kohteluun ohjaava merkitys, tulee harkinnan aina perustua yksilölliseen harkintaan.

Kohta, jonka mukaan sijaishuollossa oleville nuorille ei pääsääntöisesti puolleta ajokortin myöntämistä alle 18 -vuotiaana, on myös ongelmallinen. Lisäksi se voi antaa väärän mielikuvan viranomaisen toimivaltaasta. Sosiaalityöntekijän luvan edellyttämistä ajo-opetuslupan tai ikäpoikkeuslupan hakemiseksi voidaan pitää ylipäättään ongelmallisena, joskin pidän hyväksyttävänä sitä, että lasta, sijaishoitajia ja huoltajia ohjataan tekemään yhteistyötä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Mielestäni sosiaalityöntekijän arvio ajokortin tarpeellisuudesta tulisi kuitenkin rajata sijaishuollon tarkoituksen toteutumiseen. Lähtökohtana tulisi olla se, että lapsen, hänen huoltajansa ja sijaishoitajansa ollessa yksimielisiä ajo-opetuslupan tai ikäpoikkeuslupan hakemisesta, ei lastensuojelun sosiaalityöntekijän tulisi asiaa vastustaa, ellei vastustamista voida pitää lapsen huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisena ja lapsen edun mukaisena.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Keskeiset oikeusohjeet

3.1.1 Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävä ja toimivalta

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on Suomen perustuslain 109 §:n mukaan valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus kannella oikeusasiamiehelle. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä taikka jos oikeusasiamies muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Säännöksen 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Oikeusasiamies ei voi muuttaa eikä kumota viranomaisten päätöksiä, eikä puuttua siihen, miten viranomainen on käyttänyt sille lain mukaan kuuluvaa harkintavaltaa, jollei tuota harkintavaltaa ole ylitetty tai käytetty väärin. Oikeusasiamies ei voi antaa toimivaltaiselle viranomaiselle määräyksiä siitä, kuinka näiden tulisi toimia harkintavaltaansa

kuuluviassa asioissa, eikä ottaa kantaa viranomaisten päätösten tarkoituksenmukaisuuteen.

3.1.2 Perus- ja ihmisoikeussäädökset

Suomen perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perustuslaki turvaa myös muun muassa hyvää hallintoa (21 §). Perustuslain mukaan julkisella vallalla on lisäksi velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen (22 §). Tähän on vakiintuneesti katsottu kuuluvan julkisen vallan velvollisuus toimia aktiivisesti näiden oikeuksien toteutumiseksi. Julkisella vallalla tarkoitetaan valtiovallan ohella myös kuntia.

YK:n yleismaailmallisen lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

3.1.3 Itsenäistymisvarat

Lastensuojelulain (417/2007) tapahtuma-aikaan voimassa olleen 77 §:n 3 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 21 vuotta.

Säädöksen lähtökohtana on, että itsenäistymisvarat maksetaan lapselle tai nuorelle jälkihuollon päättyessä. Lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai sen turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä itsenäistymisvarojen maksamista koskevasta pääsäännöstä voidaan kuitenkin poiketa. Itsenäistymisvarat voidaan sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan maksaa nuorelle jälkihuollon vielä kestäessä.

3.1.4 Perhehoito

Perhehoitolain (263/2015) tarkoituksena on turvata hoidettavalle perheenomainen ja hoidettavan tarpeiden mukainen perhehoito.

3.1.5 Lapsen etu ja lapsen mielipide

Lastensuojelulain (417/2007) tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lain 2 §:n 3 momentin mukaan lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. Lain 4 §:n mukaan lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Kun lapsi on otettu huostaan, on sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä lain 45 §:n mukaan oikeus päättää muun muassa

lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta, muusta huolenpidosta ja opetuksesta huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi.

Lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) mukaan lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa, tulee hänen keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista. Päätöstä tehdessään hänen on kiinnitettävä huomiota lapsen mielipiteeseen ja toivomuksiin.

3.1.6 Hyvä hallinto

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Lain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Lain 45 §:n mukaan viranomaisen on perusteltava päätöksensä. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

3.1.7 Ajo-opetuslupa ja ajokortti

Ajokorttilain muuttamisesta annetun lain (387/2018) 34 §:n 1 momentin mukaan ajo-opetukseen ja ajoharjoittelun ohjaamiseen liikenteessä ajokorttia varten, vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lupa (opetuslupa). Lain 9 §:n 1 momentin mukaan B-luokan ajokorttilupa voidaan myöntää aikaisintaan kaksi vuotta ennen ikävaatimuksen täyttymistä. Lain 97 §:n mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisistä syistä kokonaisharkinnan perusteella myöntää poikkeuksen B-luokan ajokorttilupaa ja ajokorttia koskevasta vähimmäisikävaatimuksesta. Erityisinä syinä hakijan ajokorttitarvetta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon pitkät etäisyydet, käytettävissä olevat joukkoliikenneyhteydet ja mahdollisuudet niiden käyttöön sekä muut kulkuyhteyksiin liittyvät syyt, jotka ovat esteenä työssäkäyntiin, työharjoitteluun ja opiskeluun liittyvien tai muiden vastaavien välttämättömien matkojen tekemiseksi.

3.2 Arviointi

3.2.1 Itsenäistymisvarat

Itsenäistymisvarat on pääsääntöisesti tarkoitettu maksettavaksi lapselle tai nuorelle jälkihuollon päättyessä. Tästä pääsäännöstä voidaan erityisestä syystä poiketa. Säädös antaa lastensuojelulle laajan harkintavallan syyn erityisyyden arvioinnissa.

Asiassa saadun selvityksen mukaan itsenäistymisvarojen käyttöön tehdyn kielteisen päätöksen perusteena on ollut lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän arvio siitä, ettei ajo-opetuksen aloittaminen kaksi vuotta ennen kuin lapsi tulee täysi-ikäiseksi, ole tarkoituksenmukaista. Sosiaalityöntekijän tekemään kielteiseen päätökseen ei ollut haettu muutosta.

Lastensuojelusta vastaavan toimialan lausunnossa katsotaan, ettei sijaishuollossa olevalla lapsella ole lähtökohtaisesti perusteltua tarvetta ajokortin ajamiseksi alle 18-vuotiaana. Lausunnossa katsotaan myös, ettei perhehoitajan toiminta ole ollut asianmukaista tähän aloittaessa ajo-opetuksen ilman, että hän on sopinut asiasta sosiaalityöntekijän kanssa.

Kiinnitän huomiota asiassa seuraaviin seikkoihin.

Ensinnäkin pidän itsenäistymisvarojen käyttöä koskevan kieltävän päätöksen perusteluja riittämättöminä. Vaikka lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on harkintavaltaa itsenäistymisvarojen käytön osalta, tulee päätös kuitenkin aina perustella asianmukaisesti ja riittävästi. Tämä on tärkeää paitsi hallinnon asiakkaan oikeusturvan, myös viranomaistoiminnan jälkikäteisen laillisuusvalvonnan kannalta. Yleinen perustelu tarkoituksenmukaisuuden puutteesta ei ole riittävä perustelemaan sitä, *miksi* käyttövarojen myöntäminen ei ole juuri kyseisen asiakkaan sen hetkisessä tilanteessa tarkoituksenmukaista.

Sosiaalityöntekijän perustelu siitä, ettei asia hänen näkökulmastaan ollut tarkoituksenmukaista, ja että nuoren ajo-opetukselle ei ollut riittäviä perusteita, näyttäytyy ilman muita perusteluja ongelmalliselta, ja jopa mielivaltaiselta. Asiassa saadun selvityksen mukaisesti 6.6.2019 järjestetyssä tapaamisessa oli ”käyty läpi nuoren loppukevättä, joka oli ollut vaikea”, ja että nuori oli muun muassa ”testannut koulussa todella kovasti erityisesti naishenkilökuntaa”. Sen sijaan saamastani selvityksestä ei käy ilmi, mikä yhteys näillä seikoilla oli itsenäistymisvarojen käyttöä koskevan hakemukseen, tai miten ne olivat ajo-opetuksen kannalta merkityksellisiä. Koulussa esiintyneiden käyttäytymiseen liittyvien ongelmien kytkemisestä päätökseen itsenäistymisvarojen käyttämisestä ajo-opetukseen voi jopa syntyä vaikutelma siitä, että kyseessä olisikin rangaistuksen luonteisesta päätöksestä, mikä olisi tarkoitussidonnaisuusperiaatteen vastaista harkintavallan väärinkäyttöä.

3.2.2 Ajo-opetuksen kieltäminen kokonaan

Arvioin asian käsittelyä vielä hyvän hallinnon toteutumisen ja viranomaisten toimivallan kannalta.

Selvityksen mukaan lapsen asioista vastaava palveluesimies nimittäin kielsi perhehoitajan antaman ajo-opetuksen kokonaan sosiaalityöntekijän konsultoidessa häntä 25.6.2019. Kielto perustui siihen, että ”ajo-opetukseen liittyi paljon selvitettäviä asioita, kuten vastuukysymykset”. Lisäksi huolena oli se, ”miten varmistetaan nuorelle riittävän laadukas ajo-opetus, ottaen huomioon, että autokoulussa on ammattiopettajat antamassa ajo-opetusta. Selvityksen mukaan erityistä perustetta nuoren ajo-opetukselle ei ollut vielä 16 -vuotiaana.

Korostan, että lastensuojelulain mukaan sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää muun muassa huostaanotetun lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta, muusta huolenpidosta ja opetuksesta huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi. En ole saamani selvityksen perusteella tullut vakuuttuneeksi siitä, että asiassa tehty päätös ajo-opetuksen kieltämisestä, mikä sittemmin muutettiin, olisi ollut tarpeellinen ja perusteltu kyseessä olevan nuoren huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi.

Toiseksi kiinnitän huomiota siihen, että lainsäätäjät on arvioinut, että ajo-opetusta voidaan tietyin edellytyksin antaa 16-vuotta täyttäneelle nuorelle sekä määritellyt ajo-opetusluvan myöntämisen edellytykset ja toimivaltaisen viranomaisen. Ajo-opetusluvan ja ajokortin ikäpoikkeuksen myöntäminen kuuluvat ajokorttilain muuttamisesta annetun lain mukaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien tehtäviin. Ajo-opetusluvan saamisen edellytyksistä, kuten myös vastuista, säädetään mainitussa laissa. Siten se, voiko nuori saada ikäpoikkeuksen, tai ajo-opetuksen laadukkuus ja turvallisuus eivät kuulu kaupungin lastensuojelusta vastaavan toimialan arvioitavaksi.

Tässä asiassa sijaishuollossa oleva nuori itse, perhehoitaja ja huoltaja olivat yksimielisiä siitä, että ajo-opetuksen aloittaminen, lain nykyisen mahdollistaessa 16-vuotiaana, olisi ollut nuoren toiveiden ja edun mukainen. Asiaa oli heidän puoleltaan suunniteltu ja harkittu pitkään- teisesti, ja perustelut kytkeytyivät nuoren suunnitelmiin [- - -] opinnoista (jotka hän myöhemmin aloitti), sekä opintojen ohella toisella paikkakunnalla tehtävään työhön [- - -] parissa.

Kiinnitin huomioni myös siihen, että sosiaalityöntekijä ilmoitti mainitusta kielteisestä päätöksestä puhelimitse, eikä hän sitä pyynnöistä huolimatta lähettänyt kielteistä päätöstä kirjallisesti. Sen sijaan hän lähetti nuorelle tekstiviestin, jossa koko ajokorttiasiaa kerrottiin pohdittavan laajemmin, ja että asiaan palattaisiin myöhemmin.

Mielestäni palveluesimiehen olisi tullut hyvän hallintoon sisältyvän selvitysvelvollisuuden mukaisesti ennen Traficomien luvalla jo alkaneen ajo-opetuksen kieltämistä selvittää ajo-opetuslupaani liittyvät menetykset ja vastuut, ja sen onko sosiaalityöntekijällä ylipäätään oikeutta kieltää ajo-opetusta. Kieltämisen sijaan sosiaalityöntekijä olisi esimerkiksi voinut pyytää nuorta ja sijaishoitajaa pitämään taukoa ajo-opetuksesta, jotta asia voitaisiin selvittää joutuisasti.

3.2.3 Yleiset linjaukset

Pidän myönteisenä, että asian selvittely kaupungin toimesta jatkui palveluesimiehen päätöksen jälkeen yleisellä tasolla.

Lastensuojelun johtoryhmässä 4.9.2019 oli todettu, että ”perhehoitaja voi huoltajan suostumuksella opettaa sijaishuollossa olevaa lasta, jos Traficom myöntää hänelle ajo-opetusluvan”. Johtoryhmässä linjattiin myös, että ”ajo-opetusta ei kuitenkaan tueta taloudellisesti ennen kuin se on ajankohtaista ja että ajolupa voidaan myöntää 18 vuotta

täyttäneelle”. Asiasta sovittiin laadittavaksi yhtenäinen ohjeistus kaikille sosiaalityöntekijöille.

Ohjeistuksen mukaan

1. Lapsen suunnitelmasta hankkia ajokortti tulee sekä lapsen että sijaishuoltopaikan tiedottaa lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Sosiaalityöntekijä keskusteleee ajokortin hankintaan liittyvistä asioista ja ajokortin tarpeellisuudesta ja lapsen kokonaistilanteesta lapsen, tämän huoltajan / huoltajien sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa.
 - tukeeko ajokortti täysi-ikäistyvän nuoren itsenäistymistä / opintoja /työllistymistä
2. Sosiaalityöntekijä tekee yhdessä lapsen ja huoltajan / taloudellisten asioiden edunvalvojan kanssa lapsikohtaisen arvion / suunnitelman itsenäistymisvarojen käytöstä ajokortin hankintaan ja mahdollisesti taloudellisen tuen myöntämisestä ajokorttikuluihin.
 - tukeeko ajokortti täysi-ikäistyvän nuoren itsenäistymistä / opintoja /työllistymistä
3. Alaikäisen lapsen perhehoitaja voi antaa ajo -opetusta perheeseen pitkäaikaisesti sijoitettuna olevalle lapselle hankittuaan Traficom mukaiset luvat. Opetuksesta ja sen aloittamisesta tulee sopia lapsen huoltajien ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Ajo-opetukseen tulee olla kaikkien em. suostumus.
4. Ajo-opetuslupan mukaisia auton muutostöitä, opetuslupaa tai ajo -opetuksen polttoainekuluja ei myönnetä lapsen itsenäistymisvaroista eikä lastensuojelun taloudellisena avustuksena.
5. Sijaishuollossa oleville ei pääsääntöisesti puolleta ajokortin myöntämistä alle 18 -vuotiaana. perhehoitajan / laitoksen henkilökunnan vastuulla on huolehtia lapsen kuljettamisesta kouluun ja harrastuksiin
6. Alaikäisen osalta ajokorttilupahakemuksen allekirjoittaa lapsen huoltaja / sosiaalityöntekijä

Kiinnitän huomiota ensinnäkin siihen, että linjauksen 5. kohdan mukaisesti ajokortin myöntämistä ei pääsääntöisesti puolleta alle 18-vuotiaalle nuorelle.

Poikkeuslupaa ajokortin saamiseksi alle 18-vuotiaana haetaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista, josta saadun tiedon mukaan ikäpoikkeuslupaa haetaan yhdessä huoltajan kanssa niin, että huoltaja antaa suostumuksensa ikäpoikkeuslupan hakemiselle. Traficom tarkistaa huoltosuhteen väestötietojärjestelmästä. Jos alaikäinen on huostaan otettu tai sijoitettu, huoltajan suostumuksena kelpuutetaan huostaanottopäätöksen tehneen viranomaisen päätös, jossa otetaan kantaa siihen, että lupa ajokortin hakemiseen voidaan myöntää.

Mielestäni lapsen yksilöllisten tarpeiden ja hänen mielipiteensä huomioiden kannalta on huolehdittava siitä, että harkinta ikäpoikkeuslupan puoltamista koskevassa asiassa tehdään aina yksilöllisesti.

Pidänkin ongelmallisena, että kohdan 4 yleistä linjausta siitä, ettei ajo-opetuslupaa, vaadittavia auton muutostöitä tai polttoainekuluihin voida

myöntää taloudellista tukea, eikä niihin voida käyttää nuoren omia itsenäistymisvaroja. Lastensuojelun tulee kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ottaa huomioon lapsen etu, lapsen yksilölliset tarpeet ja lapsen mielipide. Näiden periaatteiden tulee siten olla lähtökohtana arvioitaessa ajo-opetusta koskevien linjausten kysymystä siitä, tukeeko ajokortti täysi-ikäistyvän nuoren itsenäistymistä, hänen opintojaan, tai hänen työllistymistään.

Totean, että edellä mainittuihin näkökohtiin on kiinnitetty huomiota myös asiassa saadussa lausunnossa.

Vielä kiinnitän huomiota siihen, että linjausten 1. kohdan mukaan ajokortin hankkimisesta tulee lähtökohtaisesti aina keskustella lapsen asiasta vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa, ja 3. kohdan mukaan perhehoitajan antama ajo-opetus edellyttää sosiaalityöntekijän ja lapsen huoltajan suostumusta. Lisäksi asiassa saadussa lausunnossa todetaan, että ajoluvan myöntämisen tulee olla kokonaisharkinnan perusteella tarpeellista.

Pidän sinänsä hyvänä, että sijaishuollossa olevan lapsen asioissa pyritään hyvään yhteistyöhön lapsen, hänen sijaishoitajiensa, lapsen huoltajien ja viranomaisten kesken. En ole kuitenkaan vakuuttunut siitä, että sosiaalityöntekijän tulisi ylipäätään arvioida perhehoitajan antamaa ajo-opetuksen tarpeellisuutta. Kuten edellä olen todennut, on lainsäätäjä linjannut ajo-opetuksen aloittamisen mahdolliseksi jo 16-vuotiaille nuorille. Totean vielä selvyyden vuoksi, että ajoluvan myöntää edellä kerrotusti Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, ei kunnan lastensuojelu.

Edellä kerrotuista syistä pidän ajokortin hankkimista koskevien linjausten selkeyttämistä tarpeellisena.

4 TOIMENPITEET

Vaikka olen asiassa edellä kerrotusti havainnut useita jossain määrin ongelmallisia kohtia lapsen yksilöllisen kasvun tukemisen ja lapsen edun toteutumisen, sekä hyvän hallinnon toteutumisen ja viranomaisen toimivallan näkökulmista, pidän näitä ajokorttilain uudistumisen myötä tapahtuneiden merkittävien muutosten vuoksi myös ymmärrettävinä. Tämän vuoksi katson riittäväksi toimenpiteeksi saattaa edellä esittämäni käsitykset tiedoksi kantelun kohteelle.

Saatan siten edellä kohdissa 3.2.1, 3.2.2 ja 3.2.3 esittämäni ohjaavat käsitykset Oulun kaupungin hyvinvointipalveluiden tietoon.

Pyydän Oulun kaupungin hyvinvointipalveluita ilmoittamaan minulle 31.5.2021 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ratkaisuni johdosta ryhtynyt.